

पेरूवरील फळमाशीचा जीवनक्रम, प्रादुर्भाव आणि नियंत्रण

प्रा. गजानन वाहेकर

सहाय्यक प्राध्यापक

कृषी किटकशास्त्र विभाग

डॉ. गंगाधरराव पाशीकर कृषी महाविद्यालय, पाशी, फुलंब्री, औरंगाबाद

प्रा. गजानन साबळे

सहाय्यक प्राध्यापक

कृषी किटकशास्त्र विभाग

डॉ. सागर जाधव

सहाय्यक प्राध्यापक

मृदाशास्त्र व कृषी रसायनशास्त्र विभाग

सध्या पेरू बागा फळधारणेच्या व काढणीच्या अवस्थेत असून, बागेमध्ये फळमाशीचा प्रादुर्भाव वाढत आहे. फळमाशीच्या नियंत्रणासाठी एकात्मिक पद्धतीचा वापर करणे अत्यावश्यक आहे.

भारतात आढळणाऱ्या महत्त्वाच्या प्रजाती:

- बॅक्ट्रोसेरा डॉरसॅलिस, बॅक्ट्रोसेराकरेकटा आणि बॅक्ट्रोसेराझोनाटा
- प्रमुख पिके: सीताफल, आंबा, पेरू
- पोषक पिके: पेरू, बोर, आंबा, सीताफल, वेलवर्गीय भाज्या.

फळमाशीची ओळख व जीवनचक्र:

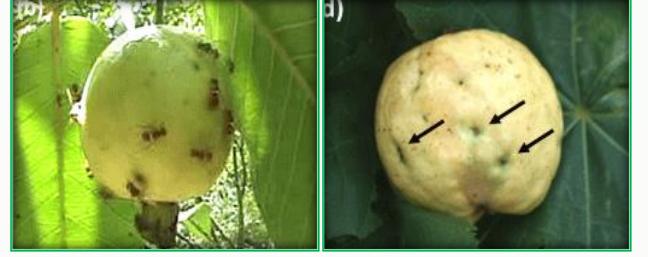

- फळमाशी पिवळसर सोनेरी घरघूती माशीपेक्षा थोडी मोठी असते.
- मादी फळाच्या सालीखाली १०० ते १२० अंडी देते.
- अंडी घातल्यानंतर त्यातून २ ते ३ दिवसांत पांढऱ्या रंगाच्या आणि डोक्याकडे निमुळत्या अशा अळ्या ११ ते १२ दिवसांनी बाहेर येतात.
- त्या अळ्या फळाच्या आतील गरावर उपजीविका करतात. आली अवस्था ही फळामध्येच पूर्ण होते.
- पिकलेली फळे अळ्यांसह जमिनीवर पडल्यानंतर अळ्या जमिनीमध्ये कोषावस्थेत जातात.
- फळमाशीच्या एका वर्षात साधारण ८-१० पिढ्या पूर्ण होतात.

प्रादुर्भावाचा प्रकार:

- मादी फळमाशी फळाच्या पृष्ठभागावर अंडी घालते.

- अंड्यातून बाहेर पडणाऱ्या अळ्या फळातील गरावर उपजीविका करत असल्याने फळे सडून गळून पडतात.
- काही फळे चांगली दिसली तरी आतून खराब व कुजलेली असतात.

नियंत्रण:

- आर्थिक नुकसानीची पातळी: ५ टक्क्यांपेक्षा अधिक फळे खराब होणे.
- झाडाखाली गळालेली फुले, फळे वेचून नष्ट करावी.

- फुले आणि फळधारणेच्या वेळी सायपरमेथिन ४ मि.ली किंवा फेन्थिऑन १० मि.ली १० लिटर पाण्यात मिसळून १५ दिवसांच्या अंतराने २-३ वेळा फवारावे.
- फळे झाडावर पिकलेल्या अवस्थेत असताना झाडाखालची माती खुरप्याने २ ते ३ सेंटीमीटर उकरून त्यावर क्लोरोपायरीफॉस २ मिलि प्रति लिटर पाणी याप्रमाणे तयार केलेले द्रावण माती पूर्णपणे ओली होईपर्यंत फवारावे. कारण बॅक्ट्रोसेरा डॉरसॅलिस फळमाशीची कोषावस्था जमिनीत २ ते ३ सेंटीमीटर खोलीवर असते.
- बागेत मेथील यूजेनोल रक्षक सापळे हेक्टरी ५ या प्रमाणात लावून फळमाशीचा नाचनाट करावा.

(संपर्क: +९१ ७४९८७३४४६२)

